

GIZARTE ERREALITATEAREN BEHATOKIA

1. GAIA: ALDAKETA SOZIODEMOGRAFIKOAK

• ALDAKETA SOZIODEMOGRAFIKOAK

- Oro har zer pasatu da biztanleriarekin EAEn azken mendeetan?

EAEn biztanleria erritmoa ez da jarraia izan, aldaketak era ezberdinetara eman dira.

- XIX.mende amaieran eta XX.mende hasieran hazkundea motela.

- Zergatik?

Geroz eta jende gehiago jaio egiten zen, baina antisorgailuen faltaren ondorioz umeak hil egiten ziren.

- Nolakoa zen jaiotza tasa?

Jaiotze-tasa berez handia zen baita.

- Nolakoa zen heriotza tasa?

Heriotze-tasa handia zen.

- Gaur egungo zein herrialderekin konparatuko zenuke?

Geroz eta jende gehiago jaiotzen zen, baina antisorgailuen faltaren ondorioz umeak hil egiten ziren. Jaiotze-tasa berez handia zen, baita heriotzekoa ere, gaur egun, hegoaldeko herrialdeekin konparatu ahal da, esate baterako Afrikarekin adibidez.

- Gerra Zibilaren garaian (1936-39) biztanleriaren beherakada bat ematen da

- Zergatik?

Gerra Zibilaren garaian (1936-39) biztanleriaren beherakada bat ematen da. Gerra garaian egoteagatik heriotza-tasak gora egiten dute batailatan pertsona asko hiltzen direlako, eta jaiotza-tasan biztanleriaren beherakada emango da pertsonak gerra garaian haurretan ez dutelako pentsatzen. Baina gero aurrerago, Baby-boom fenomenoak emango da.

- Zer gertatzen da heriotza tasarekin?

Gerra amaieran beherakada susmatzen da, bataila faltaren ondorioz.

- Eta jaiotza tasarekin?

Gorakada ematen da, galdutako biztanleria hori berreskuratzeko jendeak haurrak izateari ekin egiten dio.

- Ordutik berriro hazkunde bat ematen da, lehen baino nabarmenagoa

- Zergatik?

80. hamarkadan krisi bat egon zen, ondorioz beherakada eman zen.

- Zer geratzen da migrazioekin?

Beharakada eman zen, egoera hain gatza zen ze biztaliak ez zituen umeak izan nahi beldurratik.

- 80.hamarkadatik beherakada demografiko txikia

Garai hau BABY-BUST izenarekin ezagutzen da.

- Zergatik?

80.hamarkadan krisi bat egon zen, ondorioz beherakada eman zen.

Migrazio tasa haunditu egiten da, beste herrialdeetatik heltzen dira. Ez dira kanpo migrazioak soilik orain, barne migrazioak ematen dira baita, estatu mailakoak.

- Zer gertatzen da migrazioekin?

Egoera orekatzen hasten da, bi migrazio mota ematen dira barne zein kanpokoak.

Dispertsioa eman zen, jendea naziotik joan egin zen.

- Eta jaiotza tasarekin?

Beherakada eman zen, egoera hain gatzat zen ze biztaleriak ez zituen umeak izan nahi beldurratik.

- **XXI.mendetik berriro gorakada**

- Zergatik?

Migrazio tasa handitu egiten da, beste herrialdeetatik heltzen dira. Ez dira kanpo migrazioak soilik, orain barne migrazioak ematen dira baita estatu mailakoak.

- Zer geratzen da migrazioekin?

Egoera orekatzen hasten da, bi migrazio motak ematen dira barne zein kanpokoak.

- Eta jaiotza tasarekin?

Apurka apurka gora egiteko joera hartzen hasten da.

Zeintzuk dira aldaketa demografikoak aztertzerakoan kontutan izan beharreko osagaiak?

- **JAIOTZAK:** Dezente jaitsi. batik bat Gerra Zibileko urteetan. Gero gora egin (baby boom). 1980.hamarkadatik berriro behera (baby bust, ugalketa, iraultza). 1996tik hasi berriro gora egiten apur bat.
- **HERIOTZAK:** 1980.urtera arte jaitsiz, urte horretatik aurrera apur bat gora. Bizi itxaropena igotzearen ondorioz zahar ugari bizirik mantendu, baina une horretan denak hiltzen hasi (paradoxa).
- **MIGRAZIOAK:** XX.mendearen hasieratik EAE migrazio jasotzailea (estatuko beste leku batzuetatik industrian lan egitera datozenak): 1950-70 bitartean migrazio gehienak. 1980.hamarkadan industria krisiaren ondorioz migrazioak gutxitu. XXI.mendearen hasieran berriro oparoaldi ekonomikoa. Nazioarteko migrazioen eragina nabarmendu.
- Gerra Zibila 1936-1939. Jaiotzak gutxitu
- Jaiotzak gehitu (baby boom). Oparoaldi ekonomikoa
- Jaiotzak gutxitu (baby bust). Ugalketa iraultza
- Jaiotzak berriro gora. Pixkanaka piramidearen azpialdea zabaltzen (baino asko falta).

PRAKTIKA:

1. PRAKTIKA: LUXAN ETA MARTIN 2012

1. Oro har nolakoa izan da EAEko bilakaera demografikoa azken mendeetan? (Denon artean osatuko dugu amaieran)

Hazkundera handitu egin da baina erritmoa ez da jarraia izan, ostilazioak egon dira. Euskal herriko demografia azken mendeetan handitu egin da. Gerra zibilaren garaian (1936-1939) biztanleriaren beharaka bat ematen da. Gerra eta gero hazkundera bat ematen da, lehen baino nabarmenagoa. Heriotza tasa altua eta jaiotza tasa gora.

Hazkundera ekonomikoa bat ematen da eta migrazio handia egongo da. Industrializazioa emango da eta Euskal Herrira familia asko datozte extremaduratik eta beste tokietatik lana egitera. Demografiak gorakada bat izango du. 80 . Hamarkadan beherakada demografikoa txikia. Krisialdian gaudenez,

migrazioak beherakada joko du eta orduan etorkin batzuk lanik gabe geratzeagatik alde egingo dute. Jaiotzen tasak beherakada, antisorgailuen eraginagatik.

XXI.mendetik berriro gorakada

2. Heriotza tasari dagokionez, paradoxa baten aurrean aurkitzen garela dirudiela diote autoreek, zergatik? Zein litzateke paradoxa hori? (2. atala)

Bizi-itxaropenak gora egingo du, baina heriotza-tasak ere. Ez da fenomeno negatibotzat jo behar. Grafikoan hobekuntza gehiago daudenez aldaketak ikusten ditugu, baina jende gehiago hiltzen da. Bizi itxaropena handituz doanean pertsonok adin nagusiago batera helduko dira, baino denborarekin adin hoietaraino heltzeagatik zahar izateagatik hil egingo dira.

3. Zer esan nahi dute autoreek adinen birdefinitze bat egon dela diotenean? (3. atala)

Aurreko hamarkadetan zehar gazte gutxiago zeuden, baina azken hamarkadetan ez daude horren beste gazte, lehen gazteak ziren horiek zahartu egin direlako. Bizi aldia luzatzearekin batera, gaztaroa ere luzatu egin da, edo, gazte aroa sortu da, haurtzarotik helduaroko bidea oso luzea zelako, eta zahartzaroa atzeratu egin da. Zahartzaroa bi fasetan banatu da, laugarren adina deritzona, 80 urtetik aurrerakoak, gaztaroa. Hiru bizitza aro edukitzetik lau edukitzera pasatzen dela diote autoreek, **haurtzaroa, gaztaroa, helduaroa, 3. adinekoak eta 4. adinekoak.**

4. Zergatik gertatu zen “baby boom”-a? (4. atala)

1960. urtean baby booma eman zen, hau da jaiotze-tasa izugarri gora egin zuen. Gerra zibilean jende asko hil egin zenez, haurrak behar ziren. Migrazioak eragin handia izan zuen, etorritako gehienak umeak izateko adinean zeudelako, partidu politikoek sekulako kanpainak egin zituzten jendeak haurrak izatea fomentatzeko.

5. Nolakoa da gaur egungo adin piramidea? Ze arazo dakar piramidearen oinarri txikiak lan merkatuari begira? (3. atala)

Ekarri ditzazken arazoak: Pentsioen arazoak, Piramidearen oinarri txikiak etorkizunerako egitura sozial eta ekonomikoa adierazten du. Beheko oinarriak, lan mundura joaten denean, ordu gehiago sartu beharko ditu helduei pentsioa ordaindu ahal izateko; izan ere, laster zahar erretiratu gehiago egongo dira, lanean dauden gazteak baino. Errelebo hori bermatzeko zailtasunak egon dira.

Oparoaldi ekonomikoa. Ugalketa iraultza. Jaiotzak berriro gora. Pixkanaka piramidearen azpialdea zabaltzen da, baina asko falta da. Krisi ekonomikoan etorkinak ez direlako etorriko, jaiotze tasa goraka joan delako eta ez dagoelako dirua familiak mantentzeko.

6. Ugalkortasunaren murriztapenari dagokionez, ze hiru aldagai estatistiko aztertu izan dira? Zer da ugalketa iraultza? (2. atala // 4. atala)

Krisi ekonomikoaren ondorioak; Jaiotze-tasa behera egiten du, diru faltaren ondorioz. Antisorgailuen erabilpena; Haurrak edukiko dira nahi denean, ez ezjakintasunagatik, orain kontrolpean dago jaiotza-tasa.

Emakumea lan merkatuan parte hartzearen ondorioak:

- Behera egingo du jaiotze tasa emakumeak denbora gutxiago izango duelako
- Lan baldintzen egoera txarra (amatasun baja)
- Maila ekonomikoa; bi gurasoek lan eginda maila ekonomiko hobea, haurrak izateko egoera hobea

UGALKETA-IRAULTZA: (6. 14.ORRIAN) Gaur egun jendeak ez du mantentzen haurrak izateko beldurra, haurrak izateko eta hauek bizirik jarraitzeko lehen zegoen beldurra, ez baitira lehen bezain beste hiltzen.

7. Zer diote autoreek heriotza tasa eta osasunaren arteko harremanaz? (7. atala)

Heriotza tasa handitzeak pentsatu dezakegu

8. Zeintzuk dira aldaketa demografikoak aztertzerakoan kontutan izan beharreko osagaiak? Zer diote migrazioez autoreek? (8. atala)

3. aldagai; heriotza, jaiotzak, migrazioa

JAIOTZAK: Jaiotza tasa asko jeisten da, gehienbat Gerra Zibileko urteetan. Gero gora egiten dute (baby boom). 1880. hamarkadatik berriro behera egiten du (baby bust, ugalketa iraultza). 1996tik hasten da berriro gora egiten apur bat.

HERIOTZAK: 1980. urtera arte jaitsiz joan zen, urte horretatik aurrera apur bat gora. Bizi itzaropena igotzearen ondorioz zahar ugari bizirik mantetzen da baina une horretan denak hiltzen hasten dira (paradoxa).

MIGRAZIOAK: XX. mendearen hasieratik EAE migrazio jasotzailea da (estatuko beste leku batzuetatik industrian lan egitera datoztenaz). 1950 - 1970 bitartean ematen dira migrazio gehienak. 1980. hamarkadan industria krisiaren ondorioz migrazioak gutxitu egiten dira. XXI. mendearen hasieran berriro oparoaldi ekonomiko bat ematen da eta nazioarteko migrazioen eragina nabarmentzen da.

2. PRAKTIKA: PUNSET-KLINGHOLZ

BIZTANLE KOPURUAN GORABEHERAK

1. Zer gertatu da biztanleriarekin azken urteetan? Eta zer ari da gertatzen gaur egun? Azaldu.

Azken urteetan demografikoki hazkunde ikaragarria egon da, baina gaur egun geldirik dago.

Gaur egun bizi esperantza altuagoa da, osasun esparruan eman diren aurrerapenei esker, baina jaiotze tasa gutxitu egin da. Honek biztanleriaren zahartzea dakar eta jaiotze tasa jaitsi denez ezin izango dira pentsioak ordaindu. Autorearen arabera "Mugatua den planeta batean bizi gara eta ez dago baliabide nahikorik hainbeste pertsonentzat."

Martín eta Luxanek berriz kontrakoa pentsatzen dute, hau da, zahartzaroaren demokratizazioa positiboa dela.

1. Soilik Europako joera da edo beste leku batzuetan ere gertatuko da? Non? Zergatik?

Bai, Europa izan zen XVIII. mendean eztanda demografikoa deiturikoa hasi zen kontinentea, aurrerapen mediko eta higienikoen ondorioz. XVIII. eta XIX. mendeetako joera markatu zuen Europak leherka demografikoa asmatzean, eta orain jaiotza-tasa oso baxua ikusten lehenak izan dira (Espainian edo Alemanian, esaterako, jaiotza-tasa 1,4 seme-alabakoa da bikoteko), horrek esan nahi du belaunaldi bakoitza gurasoen belaunaldia baino heren bat txikiagoa dela.

Beraiek diote biztanleriaren hazkunde bortutza europan hasten dela xviii mendean posasuin aurrerapenak direnla eta baina murriztapenak ere euripan hasiko dira. TENDENTZIA HAU beste herrialdeetan ere ikusiko degu, txinan bezela.

2. Zer gertatu da biztanleriaren bizi itxaropenarekin? Zergatik?

Bizi - itxaropena etengabe hazten ari da, eta hogeit hamar urte gehiago luza daiteke; beraz, Espainia bezalako herrialdeetako baztez besteko biztanleria 80 urtez bizi daiteke gutxienez, eta, ziurrenik, 90 edo 95 urtez. Medikuntza aurrerapena direla eta...

3. Zein iritzi du Reiner Klingholz-ek erretiroaren inguruan?

Nahiko osasuntsu jaiotzen direnez, iraganean baino askoz osasuntsuago daude, beraz, denbora gehiagoz lan egin dezakete, herrialde batzuetan jendeak erretiro- pentsioa jasotzen duen denborak lan - bizitzak baino gehiago irauten baitu.

Iraganean, pertsonak normalean 65 urte izan arte lan egiten zuten, edo, nekazarien kasuan, are gehiago, ia hil arte lan egiten zuten. Gaur egun aldiz, jendeak erretiroa hartzen duenean, oraindik, 20,30 eta 40 urte dituzte aurretik.

Gaur egun hizi itxaropena handitu egin da, jendea luzeago bizi da modu osasuntsu batean. Berak dio orain dela urte batzuk jendea 65 urterekin hil egiten zela baina gaur egun 60 urterekin jubilatu eta 30 urte gehiago bizi da. Beraz berak dio, bizi itxaropena lueagoa izandik jedneak gehiago lan egin dezaketa.

4. Populazioaren zahartzeari aurre egiteko zein bi ildo/gako proposatzen ditu?

Argi dago zahartutako populazio batek dirua behar duela, adinekoek pentsioak behar dituztelako, osasun-arretarako eta zaintzarako sistema on bat behar dutelako. Eta lan egiten dutenek bakarrik orain dezakete.

Prestakuntza egokirik gabe, 50 edo 55 urterekin enplegua galtzeko probabilitatea nahiko handia da. Lan egiten duten pertsonen proportzioak behera egiten badu, edo produktiboagoak, berritzaileagoak izatea lortu behar dugu edo lan egiten dutenek denbora gehiagoz lan egitean, baina azken hau bete ahal izateko prestakuntza handia behar da.

Formakuntza eta hezkuntzak egingo du jendea produktiboagoa izatea. jendeak denbora gehiagoz lan egin behar adu formakuntzak garrantzia izango du, jendea kualifikatuagoa izateko.

EMAKUMEA ETA LAN MERKATUA

5. Zein da ugalkortasun tasa eta emakumeen enplegu tasa/egoera/baldintzen arteko harremana? Nola eragiten dio batak besteari?

Europako herrialde guztiak modernizatu egin dira, emakumeek hezkuntza hobea eta lan-merkaturako sarbide hobea izan zezaten. Horrek guztiak zerikusia du gizartearen bilakaerarekin, eta iraultza sozialaren arrazoi nagusia emakumeak gizartean betetzen duen zereginaren aldaketa izan da.

Aitzitik, ugalkortasun - tasa baxuak dituzten herrialdeak gizartea modernizatu den herrialdeak dira, baina familia- bizitza estilo patriarkalaren arabera araitzen jarraitu dutenak.

Politika sozialak

6. Zein eragin izan du Espainia bezalako herrietan emakumea lan merkatuan sartzeak ugalkortasunean? Zergatik?

Espainiako kasuan emakumeen artean ugalkortasun tasa txikia da baina aldi berean langabezia tasa emakumeen artean altua da.

7. Zein da Suedia, Finlandia, Noruega, Danimarka, Frantzia edota Herbehereetan aurki dezakegun egoera gai honetan?

Beste zenbait herrialdeetan langabezia tasa baxua da emakumeengan eta gainera ugalkortasun tasa handia da, haur asko izaten dituzte, amatasun baldintza egokiak izateak haurrak izateko animatzen ditu lanpostua mantentzeko aukera izaten duten bitartean.

8. Zein eragin du eliza katolikoak gai honetan? Zer egin beharko litzateke ugalkortasuna hazteko?

Eliza katolikoak familia - bizitzaren antzinako eredu bati eutsi nahi dio oraindik ere, non emakumeak etxean geratzen diren eta gizonak ogia irabaztera ateratzen diren.

ATZERRITARRAK

9. Zein da atzerritarrek biztanleriaren zahartzean eta lan merkatuan egin dezaketen ekarpena?

Gure egosimea bistan geratuko da. Alde batetik diote, gero eta zahar gehiago dagoenez, gazte egorkiñak ondo etorriko zaizkigula. Beharko diren gazte atzerritarrak, kualifikatuak izatea. Honekin paradoxa bat ikusi dezakegu, orain arte gure gizartean dagoen diskurtsoa da atzerritarrek lana kentzen digutela. Orain arte jendea etortzen bazan lan prekarioak egitera etortzea nahi genuen, baina lan kualifikatuagoak egitera badaztozte Europaren egoismoa aterako da. gertatu daite atzerritarrengatik borroka bat egotea, urte batzuk barru atzerritar kualifikatuak beharko direlako.

10. Zein motatako atzerritarrak behar ditugu?

Garrantzitsua izango da etorkin horiek kualifikazio baxukoak ez ezik, kualifikaziodunak ere egotea, era horretan garrantzia izango du hauei hezkuntza aukerak zabaltzea.

11. Zer gertatuko da etorkizunean atzerritarrekin? Paradoxarik ikusten duzue? Zein iritzi duzue?

Etorkizunean atzerritar gehiago izango ditugu, baina, Europakoak ez diren herrialdeetako langile etorkinak.

3. PRAKTIKA: MARTIN ETA LUXAN

1. *Nola ikusten dute kasu honetan autoreek azken urteetan demografiak erakutsi duen bilakaera eta gaur egungo egoera?*

Pozgarria da bizi itxaropena luzatzea eta jendea luzeagora iristea. Posiblea ikusten du beranduago arte lan egiten egotea.

2. *Gaur egun bizi itxaropena handiagoa izanik posible ikusten du Reiner-ek beranduago arte jendeak lanean jarraitzea. Zein iritzi dute horren aurrean autoreek?*

Aintzakotzat jotzen da bizi itxaropenak hazteak urte osasuntsu gehiago izateak dakarrela, aldiz lotura hori ezin da egin ez delako beti gertatzen. Gaur egun bizi itxaropenak luzatzeak gaixotasunak ekarri ditu, hala nola alzheimerra. Bestalde nola neurtu ahal dugu zein kasutan atzeratu jubilatzeke garaia edo ez, bizi itxaropen baxuagoa duten kolektiboek lehenago jubilatze utzi behar litzaioke?

3. *65 urtetik gorako pertsonak lan egiteko adinean daudenak baino gehiago izateak pentsio sistema publikoa mantentzeko jarraitzeko zailtasuna dakarrela diote hainbat autorek (iritzi horretakoa da esaterako Klinghotz). Zer aipatzen dute horren inguruan Martín eta Luxán-ek?*

Alde batetik inporta diguna ez da lan egiteko adinean zenbat pertsona dauden baizik eta lan egiten zenbat pertsona dauden eta ze lan mota egiten ari diren (Adibidez Globo bezalako lanak egiten dituzte pertsonak ez dute kotizatzen, hau da lan prekarioa). Laburbilduz, ez da jendeak berandu harte lan egitea baizik eta langabezian daude pertsonak lan egiten egotea eta horrela pentsioen pribatuen

negozioa kolokan jarriko dela; alde batetik lan modu produktiboagoan eginda pentsioak ondo ordezkatzeko ziren eta langabezia daude pertsonak lanean egongo balira pentsio pribatuen negozioa kolokan jarriko da.

4. Zergatik aipatzen dute ez dela demografía, politika baizik? Zein iritzi duzu horren inguruan?

Langabezia dagoenez orain, pentsioak ez dira ondo ordaintzen politika hortik joan beharko litzateke. Interes politikoa atzetik

La natalidad seguirá a la baja, el problema es que no se tienen los hijos que se desean (El Diario Vasco. Martín, 2017)

- Populazioaren zahartzeari dagokionez, zein bi prozesu/aspectu azaltzen ditu? Oro har nolako ikuspegia agertzen du egoerarekiko?

Ikuspegi positibo garatzen du errealitate honekiko, biztanleriaren zahartzea gizartearen lorpen bat bezala hartzen duelako, jaiotze tasa ez da zerbait negatiboa izan behar. Bi prozesu aldatzen ditu: aurrerapen medikuekin eta heriotze tasa jaitzearekin bizi itxaropena hazi egin da eta jaiotze-tasa gutxitu egin dira.

- Zergatik nahi digute gobernariak beldurra sartu gaur egun irudikatzen den egoera demografikoaz?

Interes ekonomikoagatik, diru gehiago irabazteko eta botere handiagoa izateko. Pentsioak sail pribatutik kudeatzea haien onuragarria da interesekin geratzen direlako, hau da, negozio bat da. CAPITALISMO. Errezagoa da pentsioak esparru pribatutik kudeatzea negozio handia izan daitekeelako. Bankuek ematen dituzten aukerak pentsio pribatuak egiteko gero eta interes handiagoarekin

- Jaiotzei dagokionez zeintzuk dira arazoak eta zeintzuk ez?

Arazoa alde batetik gazte gutxiago daude zahar bainoa, beraz haur gehiago izanda ere ezin ditugu inoiz baby-boom garaian eman ziren zahar horiek ordezkatu. Haur gehiago izateko baldintza egokiak ez daude eta horrek jendea atzera bultzatzen du haurrak izateko. Arazoa ez jaiotza gutxiago izatea izan ere gehiago edo gutxiago inoiz ez dituzte zaharrak ordezkatu eta Euskal herrian haur gehiago edo gutxiago izan natalitateak behera egingo du.

- Zein proposamen egiten ditu etorkizunera begira/egoera hobetze aldera?

Erreztasunak eman umek izaterako orduan: beldurra ez izan enplegua galtzeko, genero berdintasuna, amatasun eta aitatasun jornada luzeagoak. 0-2 bitartekoak egoteko ikastetxe gehiago, diru-laguntza.

2. GAIA: BERDINTSUNA ETA ANIZTASUNA

- **GENERO BERDINTSUNA ETA SEXU ANIZTASUNA**
- **SEXU GENERO SISTEMA ETA GENERO EZBERDINTASUNAREN ERAIKUNTZA SOZIALA**
- **Sexu-genero sistema:**

- Sexu ezberdintasunetik abiatuz gizarteek eratzen dituzten jarduera, sinbolo, irudikapen, arau eta balio sozialen multzoak.
- Sistemak emakume eta gizonen arteko gizarte-egoera desberdindua ematea eragin.
- Emakumeen diskriminazio eta baztertze egoera eragin historikoki, ikuspegi ekonomiko, politiko, sozial eta kulturalen. Arlo publikoan eta pribatuan.
- Era garbi eta desberdinduan ezarri du gizonen jarduera produktibitatearen arloan eta emakumeen ugalketan.
- **Sexismoa:**
 - Patriarkatuak erabilitako metodoetako bakoitza eta batera osatzen duten multzoa.
 - Horien ondorioz, pertsonen sexuaren arabera pribilegioak eman edo bereizi. Ez zaie uzten daukaten giza gaitasun guztia garatzen.
- **Patriarkatua:**
 - Gizonen familiako emakume eta haurren duten nagusitasunaren adierazpena
 - Instituzionalizazioa eta nagusitasun maskulino hori gizarteko emakume guztiengana zabaltzea

“Indarrean dagoen sexu-genero sistemak emakume eta gizonen arteko botere-harreman desorekatua sortzen du, zerikusia duena ezagutza, jabetza eta diru-sarrera, erantzukizun eta eskubideen banaketa desorekatu batekin. Beraz, desoreka sozialaren dimentsioa du” (De Barbieri, 1992).

- **GENERO BERDINTASUNA ETA SEXU ANIZTASUNA**

- Tradizionalki rol eta eremu femenino eta maskulinoen arteko zatiketa garbia gizartean, horien eguneroko bizitza markatzen zutenak.

Senarrak lan-ordutegi arrunta badu, komeni da emaztea senarrari gosaria prestatzera jaikitzea. (...) Aitzitik, senarrak lanagatik goiz jaiki behar badu, orobat [emazteak] jaiki behar du eta gauzak prestatu behar dizkio, bezperako gauean prest uzteko ardura hartuta; esate baterako alkandora, botoirik ez duela falta edo janzerakoan eskuan ez zaiola geratuko ikusita, galtzerdiak zulorik gabe, musuzapiak garbiak eta lisatuta, gorbata, jaka, berokia edo gabardina, dena bere lekuan jarrita, eskueran, gehienetan gizonak ez baitira oso ordenatuak izaten (Rocher, 1967: 21).

- Zein da egoera gaur egun?

- **Genero diskriminazioa:**

- Nazio Batuak (1979), Emakuearen aurkako diskriminazio mota guztiak ezabatzeko konbentzioa. 1. Artikulua. (CEDAW) -ren arabera, genero diskriminazioa:
 - “Sexuan oinarritutako bereizte, baztertze edo mugatze oro, zeinaren helburua edo emaitza baita emakumeari murriztu edo ezeztatzea giza eskubideak eta oinarritzko askatasunak izatea, gozatzea eta erabiltzea arlo politiko, ekonomiko, sozial, kultural eta zibilean edo beste edozein esparrutan – edozein dela ere haren egoera zibila-, gizonetzko eta emakumezkoen desberdintasunean oinarrituta”.
- Diskriminazioa legetik (**de jure**) edo jardunbidetik (**de facto**) etor daiteke:
 - De jure diskriminazioa: adibidea: herrialde batzuetan, legeak ezartzen du atzerriko gizonekin ezkontzen diren emakumeek herritartasun eskubidea edo jabetza-eskubidea galtzen dutela. Bestalde, atzerriko emakumeekin

ezkontzen diren gizonek (herrialde horietako herritarrak) ez dute galtzen herritartasun-eskubidea edo jabetza-eskubidea.

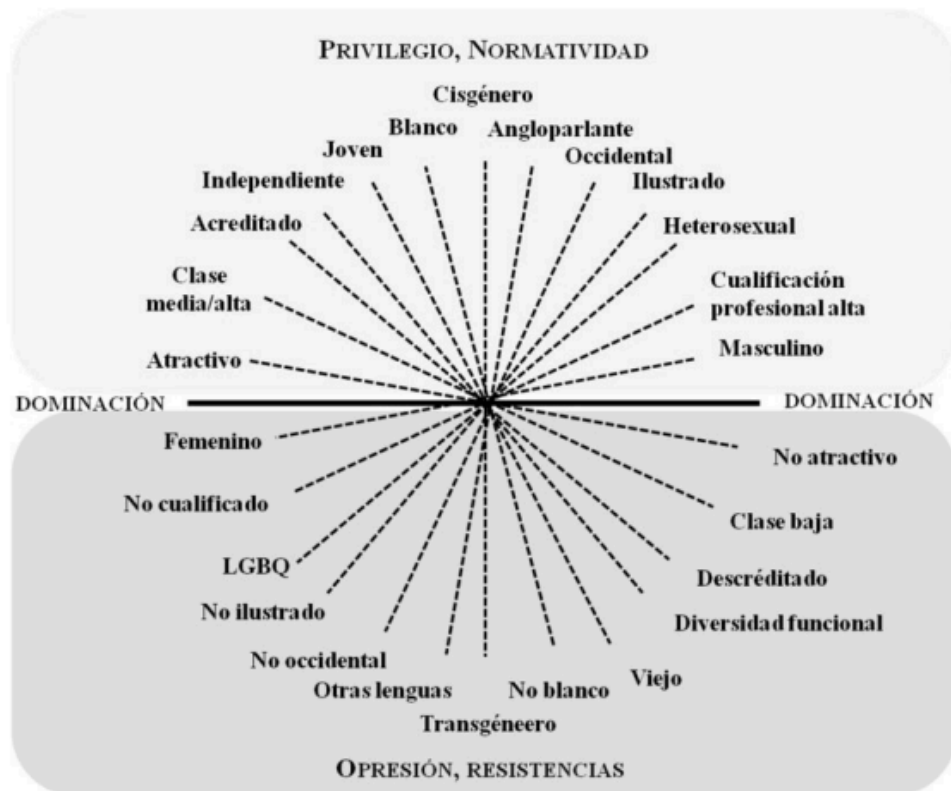
- De facto diskriminazioa: Adibidea: herrialde batzuetako immigrazio-ofizialtzat, “susmagarriak” dira seme-alaba adingabeekin bakarrik bidaiatzen duten emakumeak, baina hurrekin bakarrik bidaiatzen dutena gizonez inoiz ez dute susmo txarrik hartzen.

- SEXU GENERO SISTEMA ETA GENERO EZBERDINTASUNAREN ERAIKUNTZA SOZIALA

	ARAUA	ESKLUSIOA
SEXUA	Arra-emea	Pertsona intersexualak
GENEROA IDENTITATEA	Gizona-emakumea	Pertsona trans-ak, ez bitarrak
GENERO ESPRESIOA	Maskulinoa-femeninoa	Gizon femeninoak, emakume maskulinoak, pertsona androgenoak, trabestiak drags...
PREFERENTZIA SEXUALA	Heterosexuala	Gays/marika, lesbianak/bollera, bisexualak, asexualak, pansexualak, etc

- “Sexu – genero” sistema, binarismo sexualaren araeuan oinarritu. Bi kategoria bakarrik daudela ulertu. Pertsonak jaiotzen direnean bakarrik arra/emea, edo gizon/emakume izan daitezke.
 - Hauek: kategoria eskusiboak eta exklusiboak Bata edo bestea bakarrik izan behar zaitezke.
- Norma edo arau hau “Cis-sexismoaren” kontzeptuarekin lotu: Ulertzea eta asoziatzea gorputzei identitate bat eta izateko era bat atxikitzen zaiela jaiotzetik.
- **Cisgenero:**
 - Latinetik dator “cis” (alde honetan) + genero hitza. Transgenero hitzaren kontraposizio bezela sortu.
 - “Trans” “generoaren beste aldean” esan nahi.
 - Cisgenero erabili bere identitatea jaiotzean asignatu zaien generoarekin bat datorren pertsonentzat.
 - Ez du aintzat hartzen zu arra zarela eta honestez zure identitatea gizona izango dela. Hau zuk egin duzun zirkuito bat. “Cis” kontzeptuak zirkuito hori hor dagoela erakutsi.
- **Maskulinitate eta feminitate homogenea**
- **Maskulinitatea:**
 - Forputz adierazkortasun gutxi, konfiantza, segurtasuna, indarra, independentzia, arrazoionala, egoista, oldarkortasuna, dominantea eta aktiboa. Arropa estereotipatua zehatza (prakak adib.), kolore ilunak.
- **Feminitatea:**

- Janzkera (gonak) eta kolore argiak (arrosa adib.). Adierazpenetan, hauskortasuna, fintasuna, sumisioa, sakrifizioa, ahuldadea, pasibitatea, dependentzia eta edertasunaren kezka.
- Sexismoaren sozializazioaren agenteak:
 - Telebista, gurasoak, hezkuntza (ikastola, klasea)
- **Emakumearen posizioa:**
- Gizon eta emakumezkoen arteko tratamendu desorekatua
- Rol desberdinak:
 - **Mutila:** sujeta (gauzak egiten ditu)
 - **Neska:** objektua (begiratzen duguna)
- Genero indarkeriaren inguruko informazioak komunikabideetan:
 - “*Crímenes pasionales*”
 - Egiturazko indarkeria
- Publizitatean irudikatzen den emakumezkoen irudia: (perspektiba androzentrikoa)
 - Beti gazteak izatea edo argalalak egotea
 - Indarkeria sinbolikoa
- 1980 urtetik aurrera, sexu-genero sistemaren planteamendu klasikoaren inguruko eztabaidak hasi feminismo postektrukturalista, posmoderno, queer, transfeminismoaren eta beste korrante batzuen barnean.
- Mugimendu post estrukturalista hauek egiten duten **Kritika** orokorrean:
 - Generoaren subjektu politikoa ez da bakarra, identitatea ez da bakarra: heterozentratua, zuria eta klase ertainekoa.
- Generoa eta korporalitateak. Izateko erak. (Existentzia eta erresistentzia)
- Gorputz batzuek gure sistemaren (Cis-heteronormatiboa) fragilitatea erakutsi. Gorputz guztietara egokitzen ez den sistema.
- Gorputz batzuek “norma” horretara egokitzen dira eta sistemaren zaindariak (panoptiko) bihurtu.
- Gorputz batzuek “akats” edo “anormal” bezela ikusten badira, gure helburua akats hori bilatzea izan beharko litzateke
- **INTERSEKZIONALITATEA**
- **Biolentzia epistemologikoa:**
 - Logika eurozentrikotik kanpo dauden jakintzak inbisibilizatzea. Jakintzak jerarkizatzea, segun eta nork sortzen dituen. Pribilegio sozialak dituztenak pribilegio epistemologikoak dituzte.
- **Intersekzionalitatea:**
 - Batera existitu identitateen arteko dinamika aztertzen duen enfokea (emakume izatea eta beltza izatea) eta sistema hauek nola konektatzen diren opresioarekin, patriarkatuarekin (emakume izateagatik) eta white supremacy (beltza izateagatik).
 - Kontzeptu hau 80 hamarkadan feminista afroamerikarrek sortu, borroka feministatik (txuri eta klase altuko emakumeak) eta eskubide zibilen borrokan (black panthers party -gizonezkoak orohar) ez zirelako errepresentatutak.
 - Beraiek opresio hirukoitza jasaten dutela esan: klasea, arraza eta generoa. Intersekzionalitateak erakutsi, gizakiok zenbat eta gehiago alden duen subjeto normatibotik: gizon, txuria, klase altua, heterosexuala, desgaitasunik gabea, etb. zenbat eta diskriminazio kapa gehiago jasango ditugula.

- **Sojourner Truth**

- Esklabu jaio New Yorken 1800. urtean. Esklabutza ebolitzen hasi zen 1837an bere jabeak ez zion askatasunik eman, orduan bera eskapatu egin zen bere alabarekin. Bere izan lehen emakumea irabazi ziola epai bat gizon zuri bati.

- **QUEER theory:**

- Arau zis-heteronormatiboari erronka egiten dioten gorputz guztiak hartzen dituen kontzeptua.
- QUEER terminoa erabili batez ere pertsona batzuek ez dakitenean zelan definitu
- Diskurtso feminista hegemonikoak, berdintasunezko borroka bat proposatu beharrean, beren diskurtsoetan esklabotzatik eratorritako arrazakeriak oraindik pisua

- Kontzeptu hau ulertu behar dugu aterki bat bezala, norma heterosexualetik kanpo dauden guztientzat, mainstream cis-heteronormatibo hori zalantzan jartzen duen gorputz guztientzako
- QUEER ingelesez arraroa, friki esan nahi. XIX.mendean erabiltzen zen ingelesez lapurrei, mozkorrei eta tranpatiei izendatzeko, hau da gizarteak onartzen ez duena.

- Urte askotan irain homofobo gisa erabili izan den arren, 80ko hamarkadaren amaieran EEUUtan hainbat talde (gay, bisexual, lesbiana, trans pertsonak) kontzeptu horretaz politikoki jabetzen hasi.
- Identitate positibo eta berresubjetibazio politikorako espazio gisa erabili Horrela, kontzeptua autonomiazio eta estrategia aktibista bihurtu, borroka politikorako espazio bat.
- Gauza bera gertatu *slut* (puta) *dyke* (bollera) *faggot* (marika), *crip* (tullida) kontzeptuekin.
- 1824. urtean uste da lehenengo aldiz QUEER siglak insulto homofobo bezala erabiltzen

- 80. hamarkadan Estatu Batuetan mikro talde txiki batzuen artean (gays, lesbianak, trans...) hitz honetaz reappropriatu politikoki eta nominazio bezala erabiltzen hasi, haien burua autodenominatzeko baina intentzio politiko batekin.
 - Honen helburua homosexualen integrazio politiken aurka joatea zen.
- Garai honetan Estatu Batuetako gay eta lesbianak erdi-go mailako klasea eskatu homosexualen integrazioa gizarte heterosexualean eta QUEER hauek ez dira mugimendu horretan errepresentatuak izan
 - Beraien repropazio hau borroka politikorako espazio bat bezala erabiltzen hasi
 - Hau estrategia aktibista bat izan zen arrazakeria, sexismo, homofobia eta beste errepresioak izendatzeko.
- **CRIP theory:**
- Crip theory aniztasun funtzionala duen kolektiboak hartutako mugimendua izango litzateke.
- **TRANSFEMINISMOA- Transmaribollo feminismoa**
- Terf-k diskurtsoek diotenaren kontra, nahiz eta politikoki gizon edo emakume bezala aliniatuta egon, trans pertsonak ez dute "pribilegiarik".
- Ez dituzke gizon Cis-en pribilegio berdinak. Maskulinitate hori fetitxizatu (hipersexualizatu) edo gaitzetsia izaten da.
- Eta oraindik ere LGBTIQ+ komunitatearen baitan, **afeminatua subalternitate** batean dago, dagoen gorputzean dagoela.
- **Interseksionalitatea:**
 - 1989an, Kimberlé Crenshaw interseksionalitatearen kontzeptua erabili arraza/etnia-genero-klaseak elkarreragiten duten modu desberdinak eta emakume beltzen ibilbideak osatzen dituzten dimentsio eta zapalkuntza anitzak nola sortzen diren adierazteko (Crenshaw 1989).
- **TRANSGENERO ETA TRANSEXUALITATEA**
- **Sexu-genero dualtasuna**
- Gizartean historikoki bi sexu daudela onartu izan eta genero kontzeptua duela gutxi sartu.
- Sexuaz edo generoaz ari bagara, pertsonen banaketa dual bera egin da: emakumeak edo gizonak.
- Gizartea da sexu eta genero kontzeptuen eta horien kategorien arteko harremana zehazten duena.
- Uste da sexua abiapuntutzat hartuta eraikitzen dela genero bakoitza: Naturak pertsona (sexu kontzeptua) bakoitzari egokitu diona oinarritzat hartuta:
 - Gizarteratzean hartzen direla gizarte bakoitzak genero bietako bakoitzari ezarri dizkion eginkizunak, balioak, arauak eta itzaropenak.
- Hori horrela, emakume-sexua emakume-generoarekin lotzen dela zehaztu eta gizon-sexua gizon-generoarekin.
- Guztia ezarrita. Sexua eta bere kategoriak, generoa zer den, nola eraikitzen den eta bere kategoriak zein diren.
- Errealitateak erakutsi du hori ez dela horrela pertsona ororentzat. Arrazoiak:
 - Pertsona guztiek ez dute beren burua bi generoetako batean kokatzen. Badago bere burua emakumea eta gizona izatearekin identifikatzen ez duenik edo aldiz momentu berean biekin.
 - Pertsona guztiak ez dute beren generoa beren sexu biologikoarekin identifikatzen

- Pertsona guztiek ez dute beren burua bi sexuetako batean kokatzen. Pertsona intersexualak eta hermafroditak: jaiotzetik gizon eta emakumeen ezaugarri biologikoak aldi berean dituztenak.
- Pertsona horien errealitatea ez dator bat gizartean ezarritako errealitatearekin.
- Horregatik, gizarteak berak erantzuna eman behar izan du, horretarako teoriak garatuta, azalpenak bilatuta, oreka falta hori identifikatzeko, azaltzeko eta, batez ere, kontrolatzeko eta erregulatzeko kontzeptuak sortuta
- Horri buruz gizarteak oinarritzko galderak. Desoreka horren arrazoia dago:
 - Arrazoia biologikoa da? Kulturala? Edo kapritxo bat? Bestalde, izendatzeko, mugatzeko, etiketa jartzeko eta ezaugarriak emateko beharra dago.
- Orduan sortzen dira terminoak: genero disforia, transexualitatea, transgeneroa.
- **Sexua:**
- Sexuaren kontzeptua pertsonaren osagai biologikoari lotu, eta praktikan pertsonaren kanpoko organo sexualei (genitalak, ezaugarri fisikoak, etab.)
 - Kontzeptu horrek sexuaren definizio mugatuan ohikoak direnak baino alderdi gehiago hartu barne.
- Badago osagai biologikoagoa eta determinista duen sexu esleipen bat; jaiotzean ezartzen da eta pertsona gizon edo emakume gisa sailkatzen du.
- Sentitutako sexu bat ere badago (psikologikoa edo nortasunekoa) eta pertsonak bera identifikatzen duela sentitzen duen sexuaren adierazgarri da hori.
- **Generoa**
- Generoa: gizartearen lana, sexu biologikoa oinarritzat hartzen duen gizarteko sexua da eta osagai soziokulturala gehitzen dio:
 - Gizonezkoiei eta emakumezkoiei gizarteak ezarritako eginkizunak, balioak eta espektatiba sozialak.
- Pertsona bakoitza nola sentitzen den ere aipatu: gizona edo emakumea, keinuak eta jokabideak.
- Hizkuntzaren Errege Akademiak (Real Academia de la Lengua) termino horiek beste modu batera definitu:
 - Sexuak pertsonak bi kategoriatan banatzen dituela,: gizonak eta emakumeak,
 - Generoak pertsonak edo gauzak bi kategoriatan banatu: maskulinoa eta femeninoa
 - Zenbait kasutan, genero neutroa.
 - Akademiaren arabera, pertsonen sexua dute eta hitzek generoa.
- Sexu hitza alde biologikoari dagokio eta genero hitza alde kulturalari. Azken hau ingeleseko gender hitzetik itzulita, baina ingelesez sexua esan nahi du.
- **Genero identitatea/ sexu nortasuna**
- “Norberaren banakotasun maskulino edo femeninoaren pertzepzioa, bakarra eta iraunkorra” genero identitate edo sexu nortasun gisa ezagutu.
- Teoria batzuen arabera, identitate hori hezkuntzaren emaitza da Gizartean ikasten dela gizon edo emakume izaten.
- Badago haur gehienek haurtzaroan, bi eta lau urte artean, generoa barneratuta dutela erakusten duen ikerketarik.
- **Orientazio sexuala**
- Orientazio sexuala kontzeptu desberdina, maiz nahasten den arren.
- Orientazio sexuala pertsona batek gizonekiko edo emakumeekiko sentitzen duen erakarpenari buruzkoa.

- Horren arabera, gizartean pertsonak heterosexual, homosexual, bisexual edo asexual gisa sailkatu.
- **Transexual Transgenero**

TRANSEXUAL	TRANSGENERO
<p>Transexual kontzeptua beren burua sexu biologikoaren aurkakoa den sexu bakarrarekin (gizon edo emakume) identifikatzen dutenei dagokie. Gizon edo emakume direla pentsatzen dutenen taldeko batzuek pentsatu: aldaketa fisikoak egitea beharrezkoa eta sexu organoak berresleitzeko ebakuntza kirurgikoekin amaitu behar dela. Beste batzuek ez diete beren buruei kirurgia genitala planteatzen.</p>	<p>Transgenero kontzeptua beren burua gizon edo emakume gisa soilik identifikatzen ez duten pertsoneri dagokie, ezeinekin identifikatzen ez dutelako edo baita biekin identifikatzen dutelako ere.</p>

- **Azalpen biologikoa**
- Pertsonak sentitzen duenaren eta gizartean beregandik espero denaren artean dagoen desadostasunaren arrazoiak azaltzeko garaian lehenengo bilaketetako bat eremu biologikoan egin
- Egindako ikerketen arabera sexu garapena esku-hartzen duten eragileen artean era harmonikoan gertatzen bada: pertsonaren sexua gizona edo emakumea izan.
- Batzuetan garapen horretan akatsak edo aldaerak, intersexualitate kasu edo egoerak, sexu nortasuneko desadostasunekin harremanik dutela frogatu ez arren.
- Intersexualitate egoera horiek hainbat taldetan sailkatu pseudohermafroditismo femeninoa edo maskulinoa, disgenesia eta benetako hermafroditismoa.
- Sexu kromosomikoari dagokionez bi sexuen kanpoko ezaugarriak edukitzeagatik eta kanpoko genitalak guztiz garatu gabe izateagatik anbiguitasun genitala duten kasuetan bi jarduera posible:
 - Aukera zabalduena: zuzenketa kirurgiko eta hormonalen bidez gizon edo emakume sexua esleitzea, klinikoki sexu nagusia zein den baloratu ondoren.
 - Berriki, zenbait profesionalak itxaron pertsonak bere sexu nortasuna garatzen duen arte sexua esleitzeko
- Zailagoa neurri hori medikuntza praktiketan sartzeari, kontu etikoengatik. Pertsonari bere bizitzako une batzuetan, ezaugarri anbiguoekin bizitzea edo ez ekarri.
- Transexualitatea, intersexualitatea bezalaxe, ez litzateke arazo edo nahaste psikiatrikotzat jo behar.
- Dirudienez, Harry Benjamin berak ere azalpen biologikoa psikologikoa baino onargarriagoa zela zioen.
- Azalpen biologikoen artean alderdi organikoak ere aipatu:
 - Jaio aurretiko bereizketa hipotalamikoa, transexualak diren gizon eta emakumeetan testosterona kopuru baxuagoa, lobulu tenporaleko anomalia espezifikokoak...
- Hala ere, oinarritzat hartutako ebidentziak ez nahikoa horri buruzko behin betiko ondorioak ezartzeko.
- **Azalpen psikosoziala**
- Ikuspegi psikosozialetik, badago transexualitatea azaltzeko Moneyren ikaskuntzaren eraginari buruzko teoria egokitzat jotzen duenik.

- Teoria horren arabera, pertsonak hezterakoan ikasten dute emakume edo gizon izaten.
- Hortaz, pertsona bat ikaskuntza eredu horretan modu desegokian hezi izanaren emaitza izango litzake transexualitatea:
 - Gurasoek haurraren sexu biologikoari dagokion rola nahikoa indartu ez dutelako edo beste sexuari dagokion jokabidea gehiegi indartu dutelako.
- Horrek sexu nortasunaren garapen desegokia eragin.
- Traumaren teoriak adibidez, partaidetza edo nortasun sentipenek sortzen duten afektu gabezia adierazi, eta gabezia horren erantzuna: nahi denarekin identifikatzea.
- Beste ikuspegi batetik: Transexualitatea mekanismo bat:
 - Pertsona batek homosexuala dela onartu gabe, bere sexu bereko beste pertsonekin erlazionatzeko ezartzen duen mekanismoa,.
- **Azalpen psikiatrikoa**
- Transexualitatea edo transgeneroa gaixotasuntzat jotzea eztabaida eta polemika gehien sortzen duen gaietako bat.
- Transexualitatea ez da gaixotasuna.
- Psikiatriako patologia gisa nahasteez hitz egin, kasu honetan, buruko nahasteez.
- Buruko nahaste terminoa gaur egun psikiatriako patologiaren gaian garrantzitsuenak diren bi sailkapen sistemetan jaso:
 - Gaixotasunen Nazioarteko Sailkapena, GNS-10, OME egina, buruko beste gaixotasun batzuk eta egoera patologikoak barne hartu.
 - Buruko Nahasteen Diagnosi eta Estatistika Eskuliburua, DSM-IV-BN, Amerikako Psikiatria Elkarteak egina.
- Definizio horren arabera transexualitatea buruko nahastea da: “oinazea... eta ezgaitasuna sortzen duten sintoma psikologikoen multzoa eragiten duelako (...gizarte, lan edo beste esparru batzuetan gaizki sentitzea)”.
 - **Azalpen soziokulturala**
 - Transexualitateari eta transgeneroari ikuspegi sozialetik heltzen dioten beste diziplina batzuk
 - Transexualitatea eta transgeneroa azaltzeko soziologia edo antropologia bezalako diziplinetan barneratzeak diagnosi sozial gisa ezagutzen denetik kanpo geratzen den azterketa dakar
 - Teoria horien bidez gizarteko erantzuna gehiago azaltzen dela kausa baino: zer esan nahi du transgeneroak? Eta transexualitateak?
 - Gizarte askotan gertatzen den fenomeno da, eta gizarte bakoitzak erantzun bat eman
 - Kultura batzuetan egoera hori onartu eta goretsi; pertsonari santutasun maila edo gizarte maila pribilegiatua eman
 - Adibide asko: Samoako mutikoak daude, sexu femeninorako joera dutenak edo Margaret Mead antropologoak deskribatutako tchambouli gizonak
 - Beste kultura batzuetan, gehienbat Mendebaldean, gizartean espero den jokabidea desbideratzea da
 - Indarrean dagoen legeria, gutxiespen soziala, bazterkeria eta gehiegizko patologizazio medikoa– gizarteak zigortzen duen pertsona.
 - Izan ere, gure mendebaldeko kulturaren bekatua dela edo gizartearekiko desbideratzea dela pentsatzetik, gaixotasuna dela pentsatzera pasatu eta hortik egoera edo izaera dela pentsatzera.

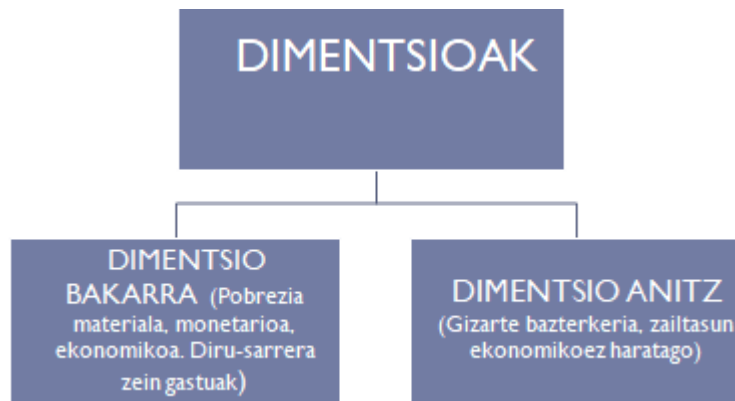
- Gizarteetan normaltzat jotzen direnak edo onartzen direnak gehiengoek dituzten jokabideak dira eta jokabide horiek araua dute, hau da, normala dena.
- Transgeneroak eta transexualitateak, normaltasunetik aldentzen direnez jokabide anormalak barne hartu eta horiei “jokabide desbideratuak” etiketa jarri.
- Jokabide desbideratua gizarteak ematen duen etiketa dela onartzeak desbideratzea ez dela pertsonari berez dagokiona esan nahi, ez dela pertsonaren nortasuneko zati.
- Anormaltasun horren zati bat, adierazi dugun moduan, pertsonak bere sentitutako sexua bere sexu biologikoarekin identifikatzen ez duelako gertatzen da.
- Baina beste zati bat gertatzen da ez dagoenean bi sexuetakoko batekiko identifikaziorik eta, hortaz, beste sexua bazter uzten ez denean.
- Hori gertatzen da, gure kulturari bi kategoria soilik onartzen direlako, bai sexuaz bai generoaz ari garenean
- **Azalpen sexologikoa**
- **Autosexazioa:** Pertsonak beren burua sexu batean edo bestean sailkatzea
- **Alosexazioa:** Gizarteak berak +beste pertsonen sailkapena egiten du, ez bere buruarena, besteena baizik;
- **Indukzio autosexantea:** Sailkatzeko bi modu horien artean hainbat mekanismo eratzen da bat etortzeko helburuarekin.
- Transexualitateari dagokionez, autosexazioa eta alosexazioaren artean inkoherentzia edo desadostasuna gertatu

3. GAIA: GIZARTE BAZTERKETA

- **GIZARTE BAZTERKETA**
- Gure gizarteak berez bazterkorak, baztertu egiten dute
- Gizarteratze edo inklusioa bilatzeko ahaleginak egin
- Kontraesana: Gizartertze ahaleginak baztertzailerak den egitura baten baitan egin
 - Ez planteatu egitura hori aldatzea gehiago bazterkeriatik gertatu ez dadin, baizik eta gertatzen den bazterkeria horren gainean nolabait partxeak jartzea
- **NAHASTE TERMINOLOGIKOA**
 - Marginazioa
 - Pobrezia
 - Gizarte bazterkeria
- Prozesu dinamika (une batetan egoera horretan egoteak ez esan alda ezina denik)
- Dimentsio antzekoa (esparru ugari hartzen ditu bere gain: enplegua, egoera ekonomikoa, hezkuntza, gizarte harremanak)
 - Azken biak gizarte bazterkeriaren ezaugarri nagusiak
- **MARGINAZIOA:**
 - Prozesua adierazi nahi duela eta bazterkeriak, ordea, prozesu horren bukaera, hau da, marginazio (eta deserrotze) prozesu horren burutzea dela esan
- **POBREZIA:**
 - Bazterkeria terminoa baino mugatuagoa. Bizitza duina ez izateko arrazoia material-baliabideen falta litzateke.
 - Pobrezia egoeran daude baliabideak gizabanakoaren edo familiaren eskakizunak (beharrak) baino askoz beherago daudenean:

- Baztertuta komunak diren jarduera, tradizio eta bizitzeko eretatik (baliabidegabeziagatik zenbait esparrutatik at edo baztertuta).
- Pobrezia horrela ulertuta material eskasiari egin erreferentzia. Beraz, zenbatu ahal den zenbait.
- Bazterkeriak ez dakar beti baliabidegabeziak. Hori ekar dezake adibidez arau sozialetatik desbideratzeak ere.
 - Trans pertsonen egoera aztertzerakoan ikusitakoa: normaltasuna sexu-genero dualtasunean ezarri, horretatik at dagoena desbideratutzat jo
 - 1. **Muturreko pobrezia:** Familiek ez dutela bizirauteko behar diren oinarrizko beharrik. Gose kronikoa jasan, osasun-zerbitzurik ez, edateko ur-hornidura eta saneamendurako zerbitzurik ez, beren seme-alaben baten edo guztien ikasketarik ezin ordaindu...
 - 2. **Tarteko pobrezia:** Bizitzeko oinarrizko zenbait baldintza badutela, baina estu-estu bakarrik, hau da, urritasun handia dagoela esan dezakegu.
 - 3. **Pobrezia erlatiboa:** Familiaren dirusarrerak ezarritako maila jakin bat, batz besteko nazio-errenta kontuan hartuta, baino txikiagoak direla. Errenta handiko herrialdeetan bizi diren pobreak ezin dira heldu ez kultura ondasunetara, ez dibertimendu eta aisiazko ekintzetara, ez kalitatezko hezkuntza eta osasun zerbitzuetara...
- Sere Paugam-en sailkapena:
 1. **Pobrezia integratua:** Barruan sartzen diren pertsonen "pobre" izena. Asko dira eta biztanleriaren beste talde batzuetatik ez dira bereizten. Beren egoera oso ohikoa. Haiei buruz ari garenean betidanik pobrea izan den eskualde edo inguruari buruz hitz egin. Gizarte-talde handiko kideak direnez, ez ditugu estigmatizatzen. Beren bizi-maila baxua, baina gizarte-sare antolatuen barnean jarraitu eta ez diegu ematen gutxiesten den estatusik.
 2. **Pobrezia marjinatua:** Pobreza marjinetan erlazio mota bat adierazi da eta bertan "pobreak" edo "baztertuak" deiturikoen populazioaren zati txikia osatu. Garapen industrialak ezarri duen erritmoari eta arauari jarraitu ezin izan dietenak. Erakunde sozialek ez dute uste pertsona talde hori kanpoko laguntza gabe gizarteratzeko gai denik. Debate soziala ez da antolatzen populazioaren bazterturiko alde horietan, baizik eta profesionalkideen artean ondasun-banaketa buruz. Estigmatizatuta daudenez, egia da ezin direla askatu gizarte-profesionalek beraiengan duten tutoretzatik
 3. **Pobrezia gutxieskorra:** Pertsonak gutxiesten dituen pobrezaren funtsean gero eta "pobre" eta "baztertu" gehiago dagoen gizarte-erlazioa dago. Produkzio-eremuk sarrerak ixten zaizkie eta gizarte ekintzeko erakundeen mendeko bihurtzen dira, eta horrek gero eta arazo gehiago dakar. (...) Era berean, gero eta gehiago dira lana kolokan dutenak eta, horren ondorioz, desabantaila asko izateko egoerak pilatzen dira: diru-sarrera txikiak, bizileku eta osasun baldintza eskasak, familia egoera eta laguntza pribatuko gizarterko sareak hauskorrak dira...

- **GIZARTE BAZTERKERIA:**

Pobrezia egoerarik biltzen ez duen bazterkeria egoera baten adibidea:	Bazterkeria egoerarik ez dakarren pobrezia egoeraren adibidea:
Bulling kasu bat. Arrazakeria kasu bat, etorkin izateagatiko bazterkeria. LGTBIQ+ kolektiboa desbideratutzat jotzea.	Krisi ekonomikoa dela eta gaur egun pertsona gazte bat lanik gabe eta diru sarrerarik gabe egon daiteke, baina bere gurasoen babesari esker pisu bat ordaintzeko eta bere beharrei aurre egiteko dirua eta laguntza jaso dezake. (Gizarte sare sendo bat izatearen garrantzia nebarmentzen da hemen). Auzo pobre batean bizi bagara eta denak pobreak badira ez gara baztertuak sentituko.

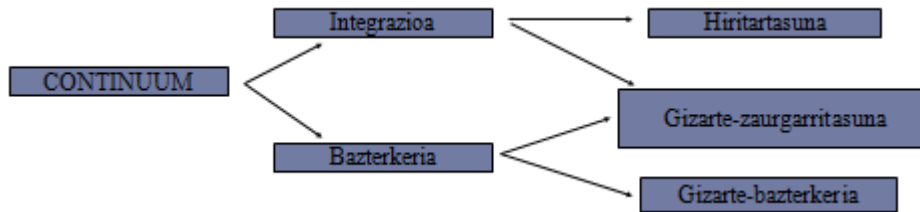
- Soilik materialak eta baliabideak kontutan hartzetik, egiturari dagozkion espektuak kontutan hartzera pasa gara.
 - Pobrezia ez diolako erreferentzia egin baliabideak izate edo ez izate hutsari, baizik eta gizarteak horiek eskuratzeko ematen dituen aukerei ere bai
- Edonola ere, bazterkeria ez da ez marjinazioa eta ez pobrezia:
 - Marjinazioa prozesua litzatekeelako eta bazterkeria emaitza.
 - Pobrezia bazterkeriaren barne, baina ez derrigorrean loturik joan.
 - Bazterkeria egoera guztiek ez dute biltzen pobrezia egoera larriak, eta pobrezia egoera guztiak ez dira bazterkeria egoerak.

- **Gizarte bazterkeria eta pobrezia**

POBREZIA	GIZARTE BAZTERKERIA
Estatikoa Norbanakoaren izaera Norbanakoak pairatuta Gizarte industrialak Dimentsio bakarria Gabezi ekonomikoa nagusitatzat	Dinamikoa Egiturazko izaera Gizarte taldeak Gizarte pos-industrialak Dimentsio anitzekoa Gabezi mota ezberdinak

- **Gizarte bazterkeriaren ezaugarriak**
- Egiturazko fenomenoak: Arazoa ez norbanakoarena. Gizarte posindustrialaren ondorio.
- Fenomeno dinamikoak: Prozesua eta ez egoera bat. Bizitzaren aldaketen arabera. Momentuaren arabera egoera aldatu daiteke.

- **Multidimentsionala:** Ez dago arrazoi bakarra, izaera konplexua, faktore ezberdinak elkar-harremanean: hezkuntza, bizi-tokia, generoa, etnia, pobrezia, osasuna, lan-ezegonkortasuna, monoparentalitatea...
- **Izaera politikoa:** Ez da gauza naturala, izaera soziala eta politikoa du. Beraz politika publikoen bidez bideratu edo baretu daiteke.
- **Integrazio-bazterkeria binomioa ez da nahikoa**

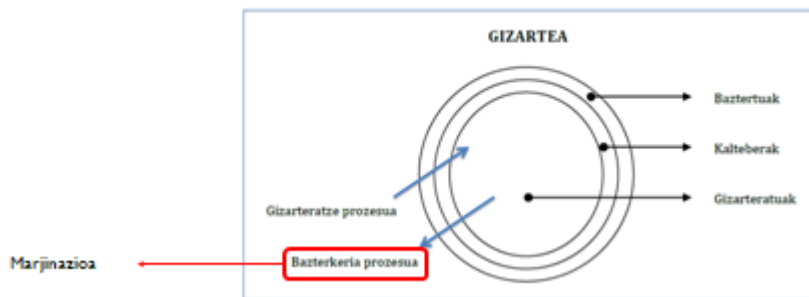

- **Gizarte zaugarritasuna**
- Zeharka eta erlatiboki integratuta daudenak
- Segurtasun eza, ahultasuna euren integrazioan (aurreko eskema).
- Hainbat kolektibo: langile pobreak, etorkinak, emakumeak, LGBTIQ+, gazteak, adinekoak...
- **Erantzunak**
- Gizarte-zaugarritasuna eta gizarte bazterkeria: Dirusarrerak bermatzeko Errenta (Oinarrizko errenta).
- Muturreko Gizarte-bazterkeria (etxerik gabeko pertsonak): Aterpetxeak, jantokiak eta eguneko egoitzak (Baliabideen triangela).

GIZARTE BAZTERKERIA

PROZESU DINAMIKOAK

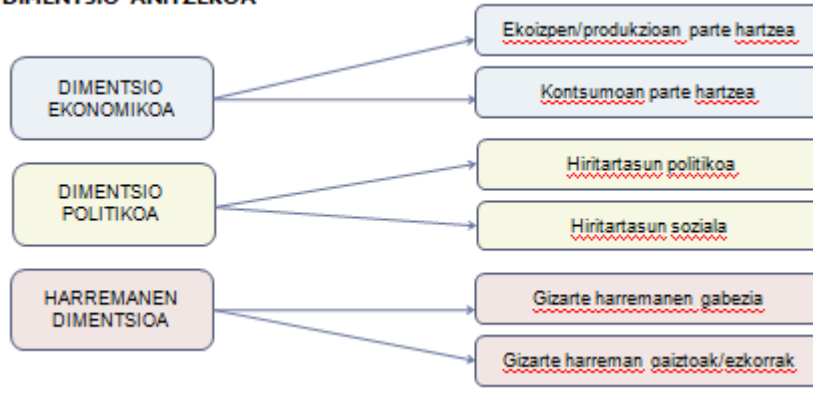
1.2. Irudia: Gizarte jakin batetan bazterkeriatik gizarteratzera doazen guneak

Dimentsio anitzekoa

<p>1. DIMENTSION EKONOMIKOA</p>	<p>1.1. Ekoizpen edo produkzioan parte hartzea. Funtsean lan merkatuan parte hartzea. Horretan parte hartuko ez balitz soldata egonkorrik ez genuke izango, gure eguneroko beharrei aurre egiten uzten diguna.</p>
	<p>1.2. Kontsumoan parte hartzea. Aurrekoari lotuta, soldata edo diru iturri bat ez badugu, ezingo ditugu gure beharrik ase, beharrezkoak zaizkigun produktu edota zerbitzuak erosi. Baliabideen gabeziari lotuta dago beraz.</p>
<p>2. DIMENTSION POLITIKOA</p>	<p>2.1. Hiritartasun politikoa. Eskubide politikoak gauzatzeko aukera izatea, parte hartze politikoa; boto eskubidea oro har. (Etorkinen kasuan hainbatetan eskubide hau gauzatzeko ezintasuna agertzen da, paperik ez izateari lotuta. Antzinan esklabuak, emakumeak).</p> <p>2.2. Hiritartasun soziala. Gizarte hiritartasuna. Babes sistema desberdinetara sarbidea izatea: osasuna, etxebizitza, hezkuntza, gizarte zerbitzuak (DBE), etab. (Etorkinen kasuan berriro ere eskubide hau gauzatzeko ezintasuna izan dezakete, paperik ez izateari lotuta).</p>
<p>3. HARREMANEN DIMENTSIONA</p>	<p>3.1. Gizarte harremanen gabezia. Gizarte isolamendua, gizarte laguntasun falta.</p> <p>3.2. Gizarte harreman gaiztoak edo ezkorrak. <u>Gizarte sare desbideratuetan sartzea</u>, <u>Gizarte gatazkak</u> (jokabide anomikoak, araurik gabe, jardutea), eta <u>gatazka familiarrak</u> (etxeko indarkeria, familia desegituratuak).</p>

DIMENTSIO ANITZEKOIA

HIRITARTASUNA:

- HIRITARTASUN ERREPUBLIKARRA:

Gizartearen partaidetza eraginkorrean oinarritu. Jarduera politikoa bideratu behar guztion ongia lortzeko, eta helburu honek lehentasuna bakoitzaren ongiaren aurretik ikuspuntu horretatik partaidetza ulertu gizarte esparruan era globalean zabaldu behar diren interesen betebeharrak gisa. Esate baterako, justizia izatea. Ikuspuntu honen problema da nola orekatu esparru publikoko partaidetza-prozesu hori gizabanako bakoitzak era legitimoan bilatzen dituen nahi partikularrekin.

- HIRITARTASUN LIBERALA:

Hiritartasuna pertsona orori dagokio eskubide politikoak eta zibilak dituen aldetik. Autonomia pertsonala: ikuspuntu horretatik ezaugarri bereizgarriena. Esparru publikoan, askatasun pertsonalak bermatzea da estatuaren betebeharrak. Ikuskera horren mugak (eta kontraesanak) ezagunak dira: desberdintasun materiala ontzat hartzen du, eta hori bidegabeki jasatendutenei autonomia eta askatasuna garatzea ezinezkoa dute. Eskubide eta erantzukizunen (betebeharrak) arteko desoreka oso nabarmena.

- HIRITARTASUN SOZIALA:

Ikuspegi hori saiatu bideratzen muturreko ikuskera liberalaren mugak, eta hiritartasuna aitortzeko kontuan hartzen ditu eskubide zibilak eta politikoak ez ezik, eskubide ekonomiko eta sozialak ere. Estatuak ez ditu askatasun ibilbideak bakarrik bermatu behar, baizik eta hiritar guztiek eskubide sozial horietaz baliatu ahal izatea ere bermatu eta babestu behar du, eta horretarako aukera-berdintasunerako politikak sustatu behar ditu. Gizarteko partaideak askatasunaz eta autonomiaz baliatu ahal dira, baina ekitatiboak diren gizarte baldintzetan. Ikuspegi horren puntu ahulak (eta arriskuak) ere ezagunak dira:

- Estatu paternalista eta hiritar adingabetuak, erantzukizunak hartzeaz baina eskubideak eskatzeaz arduratzen direnak;
- Zailtasunak ezartzeko zeintzuk diren beharrak asetzeko bermearen exigentziaren mugak.

Bi ardatz hartu erakunde publikoek gizarte-ekintzen ekimenak bultzatzek: gizarte-bazterkeria eta mendekotasun funtzionala

- KULTURANITZEKO HIRITARTASUNA:

Eskatzen du esparru kulturalaren lehentasuna eta identitate eskubideak aitortzea ezinbesteko elementu hiritartasun kondiziorako. Garrantzia handiago ematen diote "desberdintasun politika"ri eta desberdina izateko eskubidearen aitortzeari. Hiritartasun diferentziatua da gero eta gehiago nagusitzen ari den kontzeptua hurbilketa horren esanahia azaltzeko: hiritartasun malguta eta asimetrikoa, zeini ordezkatzeko eskubide bereziak

onartzen zaizkion (adin-talde, nazionalitate, genero, sexu-joera eta abarren arabera), eta kulturantzeko eskubideen aitortzearen gauzatzen den.

- **HIRITARTASUN KONPLEXUA EDO KOSMOPOLITA:**

Hiritartasunaren aurreko adierak loturik daude “zerbaiten barnean izate” jakin bati (estatuari, elkarteari, gizarte-taldeari eta abarri). Ikusteko era honek, ikuspegi kosmopolita hartu eta lehengo “zerbaiten barruan izate” hark zentzu desberdinak hartu (transnazionalitatea). Sustraituriko kosmopolitismo ideia kontuan hartuta, berezkoaren onarpena (gure herrikoa izatea) adierazi, baina, aldi berean, zabalik dago justizia globalera, zein nazioarteko justiziaren alde egiten duen. Hiritartasun horri hiritartasun konplexua ere deitzen zaio: ikuspegi transnazionaletik eratzten da eta identitate anitzak izatearen aitortzea esan nahi, talde- pertenezkoak baieztatuz askatasun eraginkorrean.

Gizarte-zaingarritasuna

- Zeharka eta erlatiboki integratuta daudenak
- Segurtasun eza, ahultasuna euren integrazioan (aurreko eskema).
- Hainbat kolektibo: langile pobreak, etorkinak, emakumeak, gazteak, hirugarren adina...
- Gizarte-zaingarritasuna eta gizarte bazterkeria: Dirusarrerak bermatzeko Errenta (Oinarrizko errenta).
- Muturreko Gizarte-bazterkeria (etxerik gabeko pertsonak): Aterpetxeak, jantokiak eta eguneko egoitzak (Baliabideen triangela)

- **FRANTZIAKO KASUA ETA LE HAINE KONTEXTUALIZATZEN**

- Frantzia 2005 Pariseko periferiako auzoetan iraultza bat eta oso azkar frantzia guztian zehar zabaltzen da
- Gutxiengo etnikoen kideek egiten duten iraultza bat da.
- Inmigranteen seme-alabak dira, Frantzia jaioak eta bertako hezkuntza sisteman ikasi dutenak.
- 3 asteetan zehar ematen da, 8.500 kotxe erretzen dituzte 2.800 pertsona atxilotuak dira.
- Frantziako erdi eta goi klaseko pertsonak ez zuten hau espero, harriturik daude...: *baino... nola liteke hiritar talde honek, gainontzekoek bezelako aukerak ez izatea?*
- Frantziako gutxiengo etnikoak integartzeko ereduak ez da egokia izan, izan ere ez ditu aukera berdinak sortu guztientzat.
- Diskriminazioa dago lan bat bilatzerako orduan, baina hau “ezkutatu” egiten da, izan ere errepublikaren printzipioen kontra doa.
- Hezkuntza sistemak ere porrot egin du, ez dizkie gutxiengo etnikoei aukera berdinak ematen.
- Frantziako periferiak pobrezia eta bazterkeria jasaten dute, eta horrela azpi klase etniko bat sortzen da.
- 2005-eko iraultzak tentsio hauen ondorio dira.